

Gezond en Vitaal in Alphen-Chaam

Gezondheidsnota 2014-2017

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	3
1. Kaders	
1.1 Wet publieke gezondheid	4
1.1.1 Landelijk beleid	5
1.1.2 Lokaal beleid	5
1.2 Wet maatschappelijke ondersteuning	6
1.3 Team Welzijn	7
1.4 Middelen	8
2. Prioriteiten	
2.1 Inleiding	9
2.2 Prioriteiten 2008-2013	10
2.2.1 Conclusies	16
2.3 Prioriteiten 2014-2017	17
2.3.1 Vitaal ouder worden	17
3. Lokale gezondheidscijfers	
3.1 Inleiding	20
3.2 Cijfers	20
3.3 Conclusies	21
4. Uitvoering 2014-2017	
4.1 Inleiding	22
4.2 Acties en resultaten bij de vier prioriteiten	22
Bronnen en afkortingen	31
Bijlage: Gezondheidscijfers	32

INLEIDING

De gemeente Alphen-Chaam heeft in 2010 het internationale keurmerk Cittaslow verworven. Een Cittaslow gemeente zet zich in voor de kwaliteit van het leven en blinkt uit op het gebied van landschap, streekproducten, gastvrijheid, milieu, infrastructuur, cultuurhistorie en behoud van identiteit. In het meest ideale geval zijn de inwoners gelukkig, gezond en staan ze altijd voor elkaar klaar. Een utopie natuurlijk, maar het kan geen kwaad om dit ideaalbeeld in het achterhoofd te houden.

Als je gezond van lichaam en geest bent, is de kwaliteit van het leven meestal beter. Gezondheid wordt bepaald door omgeving, gedrag, de beschikbare zorg en allerlei fysieke, psychische, erfelijke en sociale factoren. Omdat zowel de gezondheidszorg als onze leefomstandigheden zijn verbeterd, bereiken we een hogere gemiddelde leeftijd dan vroeger.

Hoe kan de zorg op peil blijven als het budget kleiner wordt en de vraag toeneemt? De gemeente legt de bal steeds meer bij de inwoners zelf. Zij zijn in eerste instantie verantwoordelijk voor hun gezondheid. Fysieke aandoeningen als hoge bloeddruk en overgewicht zijn te voorkomen met een gezonde leefstijl. Sommige mentale problemen, bijvoorbeeld gevoelens van eenzaamheid, kunnen afnemen wanneer inwoners voor een goed netwerk zorgen en zo lang mogelijk actief blijven.

De gemeente heeft verschillende mogelijkheden om positieve invloed uit te oefenen op de gezondheid en het welzijn van haar inwoners. We richten ons vooral op preventie, want voorkomen is beter dan genezen. Het mes snijdt aan twee kanten: gezondheid is van grote waarde voor elk individu én een gezonde, vitale gemeenschap levert economische voordelen op.

‘Bottom-up’ initiatieven worden toegejuicht. De gemeente kan een belangrijke bijdrage leveren door mee te denken, te stimuleren en te verbinden. Dat gaan we de komende jaren sterker uitdragen. Wanneer inwoners, professionals en beleidsmakers elkaar op een natuurlijke manier weten te vinden, kunnen mooie resultaten worden geboekt.

In deze nota leest u welke prioriteiten de gemeente Alphen-Chaam stelt voor de periode 2014-2017 en wat we ervoor gaan doen.

1. KADERS

1.1 Wet publieke gezondheid

Het doel van de publieke gezondheid, ook wel ‘collectieve preventie’ genoemd, is het bewaken, beschermen en bevorderen van de gezondheid van iedereen die zich in Nederland bevindt. Dit geldt ook in crisissituaties of bij rampen. Volgens de Wet publieke gezondheid (Wpg) is het college verantwoordelijk voor de totstandkoming, de continuïteit en de samenhang binnen de publieke gezondheidszorg. De gemeente is verplicht om elke vier jaar een lokale gezondheidsnota uit te brengen.

Kerntaken

In de Wpg wordt omschreven welke taken uitgevoerd moeten worden. De rijksoverheid en de gemeenten hebben daarbij een gezamenlijke verantwoordelijkheid. De kerntaken van rijk en gemeenten zijn te verdelen in drie categorieën:

1. Risicogericht
Infectieziektebestrijding, medisch milieukundige zorg (veiligheid leefomgeving), gezondheidsinspecties, psychosociale hulp en coördinatie van acute zorg bij rampen.
2. Doelgroepgericht
Prenatale voorlichting, jeugdgezondheidszorg en ouderengezondheidszorg.
3. Functiegericht
Gezondheidsonderzoek en beleidsadvies aan gemeenten.

Elke gemeente is specifiek verantwoordelijk voor:

- Algemene bevorderingstaken (artikel 2)
- Jeugdgezondheidszorg 0 tot 19 jaar (artikel 5)
- Ouderengezondheidszorg vanaf 65 jaar (artikel 5a)
- Infectieziektebestrijding (artikel 6).

De uitvoeringstaken (jeugdgezondheidszorg en infectieziektebestrijding) zijn uitgebreid omschreven in de wet. Bij de bevorderingstaken (algemene bevorderingstaken en ouderengezondheidszorg) heeft de gemeente meer eigen beleidsruimte. Voorbeelden van algemene bevorderingstaken zijn: prenatale voorlichting, preventieprogramma's en gezondheidsinspecties (o.a. kinderopvang).

GGD

Gemeenten zijn verplicht om een gemeentelijke gezondheidsdienst in stand te houden. De GGD opereert vooral aan de voorkant. Zij richt zich niet op het genezen, maar op het voorkomen van ziektes (preventie). Aan de achterkant fungeert de GGD als vangnet bij zorg en overlast. Alphen-Chaam is aangesloten bij de Gezamenlijke Regeling Openbare Gezondheidszorg, met GGD West-Brabant als uitvoerder.

De 18 West-Brabantse gemeenten maken samen afspraken over de inhoud van het GGD Basistakenpakket. Dit pakket bestaat uit een aanbod van uniforme taken en van maatwerktaken (couleur locale). Op dit moment lopen er pilots om de gemeenten meer keuzevrijheid te geven bij de afname van een aantal basistaken. Door die flexibilisering kunnen bepaalde GGD taken in de toekomst nog meer op maat, en dus efficiënter, worden ingekocht. De GGD is een verlengstuk van de gemeente en staat tegelijkertijd dicht bij -soms kwetsbare- inwoners. Ze werkt nauw samen met andere zorgpartijen. De GGD functioneert daardoor als onderzoeker, adviseur, zorgverlener en verbinder binnen het sociale domein.

1.1.1 Landelijk beleid

Landelijke nota

Elke vier jaar brengt het ministerie van VWS een nota gezondheidsbeleid uit (de preventienota). Hierin worden de landelijke speerpunten voor de publieke gezondheidszorg aangegeven. In 2011 is de meest recente nota *Gezondheid dichtbij* uitgebracht, een jaar later dan gepland vanwege wetswijzigingen. In deze nota geeft de minister aan dat de vijf speerpunten uit 2006 ook in de komende beleidperiode van belang blijven om de volksgezondheid te verbeteren. Dit zijn: roken, alcoholgebruik, (ernstig) overgewicht, diabetes en depressie. 'Meer bewegen' is als extra speerpunt toegevoegd. De preventienota is gebaseerd op het onderzoeksrapport *Van gezond naar beter*, dat in 2010 is opgesteld door het RIVM.

Nationaal Programma Preventie

In april 2013 heeft het ministerie van VWS een startbrief uitgegeven waarin de contouren van het Nationaal Programma Preventie worden geschetst. In de komende jaren wil de rijksoverheid, samen met de gemeenten, zich meer gaan toelagen op het brede preventieterrain.

De doelen:

1. Preventie een prominente plek geven in de gezondheidszorg.
2. De gezondheid van mensen bevorderen en chronische ziekten voorkomen, door een integrale aanpak in de omgeving waarin zij wonen, werken, leren en leven.
3. Gezondheidsbescherming op peil houden, nieuwe bedreigingen het hoofd bieden.

Een gezonde leefstijl leg je als overheid niet zomaar op. Ervaringen in binnen- en buitenland wijzen uit dat alleen effect behaald kan worden met langdurig volgehouden, en op veel terreinen gelijktijdig ingezette maatregelen, dicht bij de leef- en belevingswereld van mensen. Daarom wil de overheid samenhangende, integrale preventieprogramma's ontwerpen via de domeinen zorg, school, werk en wijk.

1.1.2 Lokaal beleid

De gemeenteraad dient om de vier jaar een nota gezondheidsbeleid vast te stellen, uiterlijk twee jaar nadat de landelijke nota is uitgebracht (artikel 13 Wpg). De Inspectie voor de Gezondheidszorg toetst op aanwezigheid, kwaliteit en de in gebruik name van lokale nota's. De gezondheidsnota moet in ieder geval vermelden wat de gemeentelijke doelstellingen zijn op het terrein van de publieke gezondheidszorg, welke acties worden ondernomen om deze doelen te halen en welke resultaten de gemeente in de planperiode wil realiseren. De lokale nota moet ook rekening houden met de speerpunten uit de landelijke nota.

Om te bepalen welke doelen en prioriteiten voor Alphen-Chaam belangrijk zijn, is gekeken naar het landelijke gezondheidsbeleid, overig beleid dat met gezondheid en welzijn samenhangt (zoals de transities), landelijke gezondheidsonderzoeken, het huidige lokale beleid, de ervaringen van het team Welzijn (signalen uit de praktijk) en de resultaten van de GGD monitoren onder kinderen, jongeren, volwassenen en ouderen in Alphen-Chaam.

1.2 Wet maatschappelijke ondersteuning

De kern van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is, dat iedereen kan deelnemen aan de samenleving. De Wmo heeft, net als de Wpg, een brede insteek (van preventie tot ondersteuning) waarbij leefstijl, woonomgeving, sociale omgeving en zorgvoorzieningen een belangrijke rol spelen. Het rijk trekt zich steeds meer terug; de lokale overheden, het maatschappelijk veld en de inwoners zelf zijn aan zet. Omdat de gemeente meer invloed krijgt binnen het sociale domein, is het belangrijk dat belangenbehartigers kritisch meekijken naar het gemeentebestuur. Meestal gebeurt dit via een Wmo-raad. Als onafhankelijk orgaan geeft ze de gemeente gevraagd en ongevraagd advies.

Met de invoering van drie landelijke decentralisaties, ofwel drie transities, krijgen de gemeenten volgens plan meer verantwoordelijkheden vanaf 2015. Het gaat om regelingen voor mensen die moeilijk aan de slag komen (Participatiewet), de functie begeleiding¹ voor ouderen en chronisch zieken (van AWBZ naar Wmo) en de verantwoordelijkheid voor de hele jeugdzorg, van preventie tot detentie. De bestaande schotten vallen weg en problemen kunnen breed en in samenhang worden aangepakt. Ondanks kritische geluiden (gemeenten kunnen niet meer doen voor minder geld, er ontstaan verschillen tussen de regio's) is de transitietrein in volle vaart. De transities worden ook wel gezien als een transformatie, een nieuwe manier van werken. De Kanteling, een nieuwe werk- en denkwijze binnen de Wmo, is het uitgangspunt. Eerst wordt de 'eigen kracht' in kaart gebracht (wat kun je zelf oplossen, met hulp van je directe omgeving?). Pas als het niet anders kan, zal de gemeente ondersteuning bieden. De verzorgingsstaat verandert in een participatiemaatschappij.

De gemeente draagt geen pasklare voorzieningen meer aan. Zij gaat uit van eigen kracht en verantwoordelijkheid, van denken in mogelijkheden in plaats van onmogelijkheden. Professional en hulpvrager brengen samen de werkelijke behoefte in kaart (soms is die anders dan de hulpvraag). De ondersteuning is bedoeld om inwoners/gezinnen weer zo snel mogelijk 'in hun eigen kracht' te zetten.

Niet alle problemen kunnen zomaar met een netwerk en algemene voorzieningen worden opgelost. Als intensievere hulp nodig is, of wanneer sprake is van zeer complexe problematiek², geldt het principe '1 gezin, 1 plan, 1 regisseur'. Als één persoon de regie heeft, wordt het risico kleiner dat allerlei informele en/of professionele hulpverleners contraproductief langs elkaar heen werken.

De Kanteling heeft een aantal positieve effecten. Inwoners worden actiever, minder afwachtend. Maatwerk zorgt ervoor dat oplossingen doelmatiger en efficiënter zijn. Sociale netwerken maken de kans op vereenzaming kleiner. Er is minder verspilling van geld en materialen dan bij aanbodgerichte sturing. Informele zorgverleners (mantelzorgers en vrijwilligers) krijgen erkenning als volwaardige zorgpartner. Er is meer oog voor hun werkzaamheden, die vaak fysiek en/of mentaal zwaar zijn. Via afstemming binnen het netwerk kunnen adempauzes worden ingelast.

¹ In Alphen-Chaam maken ongeveer 75 inwoners gebruik van de functie begeleiding. Gemeenten zouden aanvankelijk ook verantwoordelijk worden voor persoonlijke verzorging (A-C: 220 personen). In november 2013 is echter besloten dat dit niet in de Wmo thuishoort, maar bij de zorgverzekeraars.

² Circa 5% van de Nederlanders woont volgens het SCP in een multiprobleemgezin (meerdere personen in een gezin kampen langdurig met problemen op verschillende leefgebieden).

1.3 Team Welzijn

Met hulp van enkele externe adviseurs boog het cluster Welzijn zich in 2010 over haar taak binnen de organisatie. Op het gebied van Welzijn waren veel nota's geproduceerd, maar er ontbrak samenhang en een gezamenlijke visie. Met de gemeentelijke visie en doelstellingen in het achterhoofd, gingen we terug naar de kernvraag: welke opdracht heeft het team en hoe gaan we die opdracht uitvoeren? Een andere belangrijke vraag was: hoe worden we een echt team, waarbij de leden samenwerken, elkaar kunnen aanvullen en inspireren? De intervisie wierp eind 2010 haar vruchten af, met de vaststelling van de visie en nieuwe werkwijze van het team Welzijn door het college.

Visie Welzijn

De gemeente Alphen-Chaam streeft naar volwaardige participatie van haar inwoners. Dit doet de gemeente Alphen-Chaam door het versterken van de eigen kracht en identiteit van haar inwoners, het verbinden van partijen en het bieden van voorzieningen.

Alle nota's op het gebied van welzijn vallen onder één van de drie themanota's:

1. Werk, Inkomen en Integratie
2. Leefbaarheid en Ondersteuning
3. Opvoeding, Jeugd en Onderwijs

Themanota 2: Leefbaarheid en Ondersteuning

Het gezondheidsbeleid valt onder de paraplu van Leefbaarheid en Ondersteuning (2013-2019). Deze themanota draagt de ondertitel '*Alphen-Chaam, een vitale gemeenschap met aandacht voor elkaar*'. We willen dat onze inwoners zich goed voelen, zichzelf kunnen redden en samen problemen oplossen. Daar waar dat niet kan, biedt de gemeente ondersteuning om de mensen zelfredzaam en 'samenredzaam' te maken. Uit interviews is gebleken dat inwoners en professionals deze visie ondersteunen.

Team Welzijn gaat uit van het principe Contact – Contract – Resultaat. We moeten in gesprek gaan met elkaar, zodat we elkaar leren kennen, vertrouwen en kunnen samenwerken. Na contact volgt contract: samen afspreken over wat, hoe en wie gaan samenwerken om een goed resultaat te boeken.³

Andere speerpunten die in gesprekken met inwoners en professionals naar voren zijn gekomen:

- Iedereen moet mee kunnen doen in Alphen-Chaam.
- De buurten zijn levendig, men zorgt voor elkaar en de omgeving.
- Er is aandacht voor preventie op het gebied van gezondheid en zorg, omdat gezondheid het belangrijkste is voor mensen.

---

³ Een wethouder in West-Brabant heeft de formule 'R = K x A' bedacht: het Resultaat hangt samen met de Kwaliteit van de ondersteuning en de Acceptatie van de inwoner.

Team Welzijn (2013)

Frans van Erve, Pernell Criens, Herman Spit, Johanne van Hooijdonk, Kees Jacobs, Corry de Wit en Aad Braggaar.

1.4 Middelen

De middelen voor de publieke gezondheid zijn in de gemeentebegroting opgenomen onder twee producten, namelijk

1. Basisgezondheidszorg
Alle budgetten voor GGD West-Brabant
2. Algemene gezondheidszorg
Algemene gezondheidszorg (subsidies EHBO, steunpunt Huiselijk Geweld, collectieve preventie GGZ en AED), Jeugdgezondheidszorg 0-4 jaar, Centrum voor Jeugd en Gezin en decentralisatie Jeugdzorg.

Daarnaast zijn er verschillende andere (sub)producten die op een directe of indirecte manier effect kunnen hebben op de bevordering van gezondheid, zoals ouderenzorg (WIJ, KBO's), algemeen maatschappelijk werk (IMW), informele zorg (HOOM), jongerenwerk, peuterspeelzaalwerk en VVE. In feite hebben alle welzijnsbudgetten wel een link met de fysieke en mentale gezondheid van onze inwoners.

In deze nota worden geen extra financiële middelen gevraagd voor het uitvoeren van nieuwe of aanvullende activiteiten in de komende periode. Nieuwe initiatieven zullen binnen de bestaande financiële kaders worden uitgevoerd.

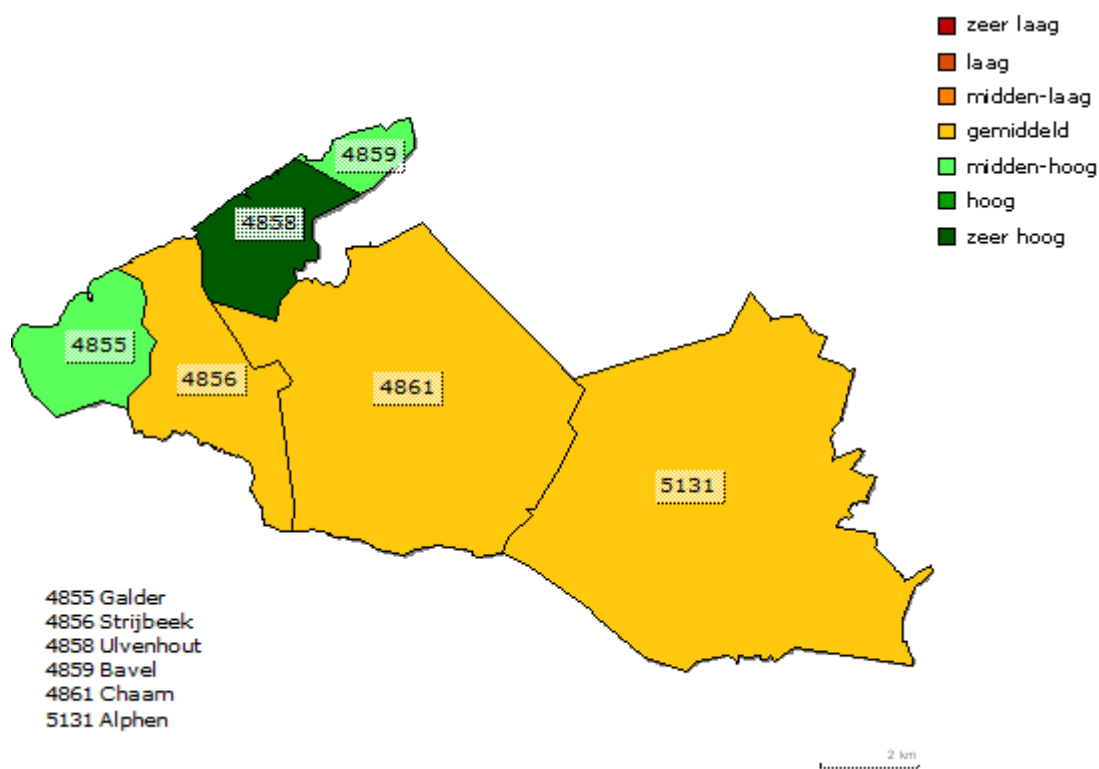

2. PRIORITEITEN

2.1 Inleiding

Met de gezondheid gaat het over het algemeen goed in Alphen-Chaam. Aan de cijfers in de bijlage zien we dat Alphen-Chaam op de meeste onderdelen gunstiger scoort dan gemiddeld van de regio.

Ook uit de sociaal-economische status (SES) van de bevolking kunnen we opmaken dat de gemeente het goed doet. Er ligt namelijk een belangrijke relatie tussen de SES en levensverwachting. Hoe hoger de SES, hoe beter de gezondheid. In drie van de zes postcodegebieden is de SES hoger dan het gemiddelde in Nederland, zoals te zien is in de onderstaande figuur (bron: Sociaal en Cultureel Planbureau). Hierbij moet wel de kanttekening worden gemaakt, dat deze postcodegebieden relatief dun bevolkt zijn.

Al scoort de gemeente volgens de statistieken relatief goed, er zijn altijd aspecten die beter kunnen. De gezondheidsnota besteedt hier uiteraard de meeste aandacht aan.

2.2 Prioriteiten 2008-2013

In 2007 heeft GGD West-Brabant de gezondheidsnota 'Kerngezond in Alphen-Chaam' opgesteld. Het woord Kerngezond verwijst naar twee zaken. Volgens de GGD monitoren zijn de inwoners van Alphen-Chaam op de meeste punten *gezonder dan gemiddeld* in de regio en ten tweede sluit het aan bij het gemeentelijke streven naar *sterke kernen*. In de nota worden drie speerpunten opgenomen.

1. Gezond in de kernen

Alphen-Chaam streeft naar sterke kernen. De inwoners zijn gezond en gedragen zich gezond. De fysieke en sociale omgeving draagt bij aan de gezondheid van de inwoners en er zijn voldoende voorzieningen aanwezig in elke kern. Er kan aangesloten worden bij de ontwikkeling van dorps- en centrumplannen. Ook burgers zelf worden betrokken bij de ontwikkeling van gezonde kernen.

2. Gezonde jeugd

Alphen-Chaam wil investeren in haar jeugd. De cijfers over het gezondheidsgedrag geven de noodzaak aan van preventie. Vooral het overmatig alcoholgebruik bij jongeren in Alphen-Chaam valt op.

3. Gemeenschappelijk in actie voor gezondheid

Door maatregelen vanuit verschillende beleidsterreinen te combineren (niet op te tellen, maar gemeenschappelijk uit te voeren) kan een betere gezondheid bereikt worden. Er kan samengewerkt worden aan het behalen van gezondheidsdoelen. De gemeente vervult daarin een regierol.

De belangrijkste relevante acties uit de periode 2008-2013 worden hieronder op een rijtje gezet.

1. Gezond in de kernen

Onderwerp	Actie	Resultaat
Automatische Externe Defibrillator (AED)	Er zijn 35 AED apparaten geplaatst, inclusief vorstvrije kasten. Dankzij de betrokkenheid van inwoners en de drie EHBO's worden de apparaten goed in de gaten gehouden. Dit alles is tot stand gekomen met het AED project 'Hart voor de Baronie'.	Alphen-Chaam is in 2011 'heartsafe' geworden: binnen 6 minuten is er een AED voorhanden, ook in het buitengebied. Enkele AED's zijn al met succes ingezet.
Voorzieningen / Leefbaarheid	In alle kernen is aandacht besteed aan de verfraaiing van het centrum. In Chaam is het winkelhart gerenoveerd, in Galder is het IDOP uitgevoerd en in Alphen is het Centrumplan ontwikkeld.	De kernen worden aantrekkelijker. Dit verhoogt het leefklimaat voor de inwoners en maakt de gemeente interessanter voor buitenstaanders.

<p>Voorzieningen / Leefbaarheid (vervolg)</p>	<p>In 2011/2012 zijn alle kunstobjecten en monumenten in de gemeente onder de loep genomen. De bewegwijzering is verbeterd.</p> <p>Galder-Strijbeek In 2010 is het IDOP Galder-Strijbeek vastgesteld. Met behulp van provinciale subsidie heeft de gemeente grote stappen kunnen zetten voor de leefbaarheid. De Dorpsraad Galder-Strijbeek draagt in hoge mate bij aan alle ontwikkelingen en is een belangrijke sparringpartner voor de gemeente.</p> <p>Chaan Eind 2009 is woonzorgcentrum De Geerhof (Thebe) geopend. De Geerhof combineert wonen, zorg en gezelligheid. In het gebouw komen verschillende zorgfuncties samen (maatschappelijk werk, consultatiebureau en ouderenzorg). Er is speciale aandacht voor ontmoeting en beweging met het grand café, de jeu de boulesbaan en speciale gymtoestellen voor senioren.</p> <p>Alphen In 2010 is woonzorgcentrum De Hoogt (Thebe) geopend. De Hoogt combineert wonen en zorg en stimuleert sociale contacten (grand café). Het maatschappelijk werk is in De Hoogt gevestigd.</p> <p>De uitvoering van het Centrumplan Alphen is gestart in de loop van 2013.</p>	<p>Door de reparaties en renovaties krijgen de kernen een verzorgde uitstraling.</p> <p>De verbouw van De Leeuwerik is gerealiseerd, is er een Servicepunt gekomen (vraagbaak voor alle inwoners) en de veiligheid wordt aangepakt (verkeerssituatie, pilot buurtpreventie). Met de komst van de Dorpsraad is de sociale cohesie toegenomen.</p> <p>Kwaliteitsimpuls ouderenwelzijn.</p> <p>Ouderen worden gestimuleerd om actief mee te doen en in beweging te blijven.</p> <p>Kwaliteitsimpuls ouderenwelzijn.</p> <p>Het centrum van Alphen wordt mooier. Functies worden uitgebreid en op elkaar afgestemd (wonen, winkelen).</p>
---	--	---

Natuurbeleving / bewegen	In het buitengebied van Alphen-Chaam zijn, met behulp van provinciale steun, verschillende 'Ommetjes' (wandelpaden door het groen) aangelegd. Staatsbosbeheer heeft bij De Steengroeve in Chaam een leuk en educatief 'Kabouterpad' gemaakt voor jonge kinderen.	Stimulering van wandelen en genieten van de natuur. Kinderen worden uitgenodigd om te bewegen, spelen en te leren over de natuur.
Publieke voorzieningen	Ondanks grote bezuinigingen, zijn belangrijke publieke voorzieningen in deze periode behouden. Voorbeelden hiervan zijn het consultatiebureau in Alphen, de bibliotheek in Chaam en de peuterspeelzalen in de kernen Alphen, Chaam en Galder.	Behoud kwaliteit leefomgeving.

2. Gezonde jeugd

Onderwerp	Actie	Resultaat
Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG)	Met behulp van rijksmiddelen zijn in 2011 twee CJG inlooppunten (Baarle-Nassau en Chaam) en een CJG website gerealiseerd. In 2012 zijn de inlooppunten wegens gebrek aan belangstelling gesloten. Ook in andere gemeenten is gebleken dat een fysiek punt niet werkt. In 2012 is ons CJG onderdeel geworden van CJG Breda. Het CJG krijgt een steeds belangrijker rol binnen het sociale domein. Zie ook 'Doorontwikkeling CJG' in de periode 2014-2017.	Het CJG is de vraagbaak voor ouders ⁴ en jeugdigen (0-23 jaar). CJG Breda is een brede netwerkorganisatie. Daardoor is er veel expertise in huis.
Jongeren en alcohol	Alcoholvrije jeugdsoos Eens per maand worden gezellige avonden georganiseerd in Alphen, Chaam en Galder voor jongeren van 12 tot 16 jaar. De gemeente ondersteunt deze initiatieven met subsidie.	Jongeren tot 16 jaar kunnen op een veilige manier uitgaan.

⁴ Lees: 'ouders of verzorgers'

<p>Jongeren en alcohol (vervolg)</p>	<p>Be Cool...Feel Good Vanaf 2005 wordt het onderwijsprogramma 'Be Cool... Feel Good' uitgevoerd in groep 7 en 8. Hier komt het onderwerp alcohol ook aan bod.</p> <p>Meer Lol Zonder Alcohol Uit de GGD cijfers blijkt dat het alcoholgebruik onder jongeren in Alphen-Chaam zorgwekkend is. Daarom is in 2008 de kaartenactie Meer Lol Zonder Alcohol ontwikkeld voor brugklassers. De actie wordt vanaf 2008 jaarlijks in december uitgevoerd (sinds 2012 ook in Baarle-Nassau). In 2010 heeft GGD West-Brabant onderzoek gedaan naar het project. De GGD gaf een zeer positief oordeel: de interventie is niet duur en heeft een hoog bereik.</p> <p>Think Before You Drink Vanaf 2008 wordt het alcoholprobleem ook regiobreed aangepakt. De 18 West-Brabantse gemeenten financieren samen het alcoholproject 'Think Before You Drink'. De belangrijkste uitvoerders zijn de GGD en Novadic-Kentron. Gemeenten kunnen interventies afnemen (soms gratis).</p> <p>Thema avond In juni 2009 organiseerde de gemeente een thema avond over jongeren en alcohol, samen met de Ledevaertkerk in Chaam. Gastspreker was kinderarts Nico van der Lely, bekend van publicaties en televisie. Van der Lely wijst vooral op de gevaren van 'comazuipen' en de effecten van alcohol op de hersenontwikkeling tot 27 jaar.</p>	<p>Kinderen krijgen al vroeg informatie over alcohol.</p> <p>Lichtpunt in de Jeugdmonitor 2011: het percentage 'leeftijd eerste glas alcohol jonger dan 12 jaar' is gedaald van 9 % (2007) naar 0,8 % (2011).</p> <p>Meer Lol Zonder Alcohol werkt als gespreksaanjager tussen ouders en kinderen. De GGD adviseert de gemeente om met de actie door te gaan.</p> <p>Think Before You Drink verspreidt informatie en voert alcoholacties uit die aansluiten op de leefwereld van jongeren.</p> <p>In juli 2013 zijn 'watermeisjes' ingezet bij de nacht van Chaam. Zij hebben water uitgedeeld en voorlichting over alcohol gegeven aan jongeren.</p> <p>Van der Lely hield een boeiende presentatie. Er waren ongeveer 75 belangstellenden, het merendeel professionals in de (jeugd)zorg. De opkomst van ouders en jongeren was laag, ondanks ruime publiciteit.</p>
--------------------------------------	---	--

<p>Vorbereiding op de Transitie Jeugdzorg</p>	<p>Gemeenten zijn vanaf 2015 verantwoordelijk voor de gehele jeugdzorg. In 2012 is een bestuursopdracht geformuleerd voor regio West-Brabant-Oost (Aalburg, Alphen-Chaam, Baarle-Nassau, Breda, Drimmelen, Geertruidenberg, Oosterhout, Werkendam en Woudrichem). Breda is de bestuurlijke trekker. Bestuurlijk en ambtelijk wordt nauw samengewerkt en er is afstemming met diverse adviserende instanties, zorgverzekeraars en eerste- en tweedelijns zorginstellingen.</p>	<p>In 2012/2013 is een gezamenlijke visie en richting bepaald. De <i>inrichting</i> van de jeugdzorg komt in 2014 aan de orde.</p>
<p>Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE)</p>	<p>Gemeenten hebben vanaf 2010 de regie over VVE. Het rijk stelt hiervoor middelen beschikbaar. Peuters en kleuters die in hun (taal)ontwikkeling achter lopen, worden zo vroeg mogelijk geholpen. Professionals bepalen of er extra hulp nodig is. Meestal gebeurt de toeleiding via het consultatiebureau. Doel is dat de kinderen in groep 3 dezelfde startpositie hebben.</p> <p>Vanwege onze beperkte schaal zijn er geen VVE locaties ingericht volgens de wettelijke normen van 4 dagdelen per week. De gemeente heeft in de eerste jaren breed ingezet op deskundigheidsbevordering van het personeel en de vergoeding van VVE materialen, ook bij de kinderopvang. Daarnaast kunnen de peuterspeelzalen een derde dagdeel of extra begeleiding aanbieden.</p> <p>De basisscholen zijn zelf verantwoordelijk voor de vroegschoolse educatie van de kleuters in groep 1 en 2.</p>	<p>Het VVE beleid is samen met Theek5 opgesteld, op basis van de input van de basisscholen en voorschoolse organisaties. De gemeente faciliteert. Er is een apart VVE budget.</p> <p>De educatie is maatwerk en wordt ingepast binnen de bestaande setting van kinderopvang en peuterspeelzalen.</p> <p>Alle peuters profiteren mee. Op individueel niveau presteren de peuters beter als zij extra hulp krijgen.</p> <p>De gemeente legt verbindingen tussen de verschillende professionals in het veld. Er is jaarlijkse overleg tussen de aanbieders en de gemeente, met het doel om de VVE praktijk te evalueren en elkaar te inspireren.</p> <p>Het is nog te vroeg om resultaten van de voorschoolse educatie in groep 3 te zien.</p>

3. Gemeenschappelijk in actie voor gezondheid

Onderwerp	Actie	Resultaat
Alcohol	<p>Sinds 2008 werken we met verschillende in- en externe partners intensiever samen om overmatig alcoholgebruik onder jongeren serieus aan te pakken.</p> <p>Met de nieuwe Drank- en Horecawet (2011) zijn de regels voor alcoholgebruik en alcoholverstrekking aangescherpt. Dit heeft gevolgen voor onze inwoners, de detailhandel, campings, horecaondernemers, sportverenigingen en organisatoren van evenementen.</p> <p>Met de DHW krijgt de gemeente meer mogelijkheden om te handhaven en eisen te stellen, bijvoorbeeld bij het verlenen van vergunningen.</p>	<p>Er zijn concrete afspraken met de Belgische gemeente Hoogstraten over het verbod van alcohol tijdens de optocht.</p> <p>We werken samen met de gemeente Baarle-Nassau (veiligheidsbeleid, aansluiting bij Meer Lol Zonder Alcohol).</p> <p>In regionaal verband werken we samen aan Think Before You Drink.</p> <p>DHW: strengere regels, betere gezamenlijke afspraken.</p>
Alzheimercafé	<p>In mei 2012 is een werkgroep (met hulp van Stichting Alzheimer Nederland) begonnen aan de oprichting van een Alzheimercafé. De gemeente heeft de verbindingen gelegd en een kleine donatie gedaan. Verschillende zorgorganisaties, waaronder Thebe en HOOM, hebben gezamenlijk de kar getrokken en zij blijven ook betrokken bij de voortgang.</p>	<p>Eind 2012 is het Alzheimercafé gestart in De Geerhof in Chaam (1 keer per maand). Lotgenoten kunnen ervaringen uitwisselen en professionals zijn aanwezig om te adviseren.</p>
Familiezorg	<p>Door de methode Familiezorg onder de aandacht te brengen, probeert de gemeente de visie en werkwijze van verschillende zorgorganisaties op één lijn te krijgen. Het doel van Familiezorg is, dat een gezin met problemen het leven weer op de rails krijgt met behulp van elkaar en een eigen, betrokken netwerk. Een coach helpt het gezin daarbij.</p>	<p>De Familiezorg aanpak (1 gezin, 1 plan, 1 regisseur) wordt steeds meer de norm binnen het sociale domein.</p>

<p>Vorbereiding Medisch centrum Chaam</p>	<p>De gemeente heeft integraal gewerkt aan de plannen rondom een nieuw medisch centrum in Chaam, dat in 2014 wordt geopend. Wethouders en ambtenaren hebben samen met alle mogelijke zorgpartijen om de tafel gezeten. Er is veel tijd geïnvesteerd in het bespreken van de wensen, mogelijkheden en onmogelijkheden.</p>	<p>Door uitvoerige communicatie aan de voorkant is een weloverwogen, breed gedragen plan ontstaan (ook gedragen door degenen die gaandeweg hebben besloten om niet deel te nemen aan het project).</p>
<p>Team Welzijn</p>	<p>Team Welzijn is niet ‘klaar’ na het formuleren van een gezamenlijke visie. Het team komt wekelijks een uur bijeen om alle lopende zaken te bespreken (onder het motto ‘delen is vermenigvuldigen’).</p> <p>Voor de verbinding van de drie transities worden aparte overleggen gepland.</p>	<p>De zogenoemde ‘twaalfuurtjes’ op donderdag houden de leden van team Welzijn op de hoogte van de laatste ontwikkelingen. De betrokkenheid bij elkaars werk is groot.</p>

2.2.1 Conclusies

Uit de actielijst blijkt, dat de gemeente zich in de afgelopen periode stevig heeft ingezet op de drie speerpunten. De kwaliteit van de kernen is verbeterd, er is meer aandacht gekomen voor de ontwikkeling en leefstijl van jongeren en we werken bewuster samen met andere partijen, zowel intern als extern, om tot betere resultaten te komen.

Met een gezamenlijke visie op Welzijn is er meer eenheid gekomen in beleid. De transformatie van ‘cluster’ naar ‘team’ heeft zowel voor de organisatie als voor de betrokkenen grote impact gehad. Team Welzijn heeft ervaren dat tijd investeren in elkaar meer kennis, inzicht, betrokkenheid en inspiratie -en dus beter samenhangend beleid- oplevert.

Team Welzijn is ook ‘in haar eigen kracht’ gezet. Sleutelwoorden zijn: verstand, gevoel en vertrouwen. Met dit inzicht verwachten wij in de komende periode ook vruchtbare samenwerking met anderen aan te gaan om mooie resultaten te boeken op het gebied van gezondheid en welzijn.

2.3 Prioriteiten 2014-2017

De zes landelijke speerpunten zijn: roken, alcoholgebruik, (ernstig) overgewicht, diabetes, depressie en meer bewegen. Het zijn stuk voor stuk belangrijke items, maar de cijfers wijzen uit dat Alphen-Chaam op vijf van de zes onderwerpen relatief goed scoort. Onderwerpen als roken of diabetes krijgen dus geen prioriteit.

Er is voor gekozen om de drie speerpunten uit de nota 'Kerngezond' aan te houden. Deze onderwerpen zijn nog steeds actueel en de meeste acties lopen naadloos over in de nieuwe beleidsperiode. De prioriteiten worden wel op een andere manier geformuleerd. Er is ook een belangrijke vierde prioriteit toegevoegd: **Vitaal ouder worden**. In paragraaf 2.3.1 wordt deze keuze toegelicht.

De vier prioriteiten voor 2014-2017 op een rij, met de bijbehorende ambities:

1. Sterke groene kernen

Alphen-Chaam heeft sterke, groene kernen met voldoende voorzieningen in de buurt. De omringende natuur wordt gerespecteerd en op een duurzame manier benut. De inwoners hebben een gezonde leefstijl, doen zo lang mogelijk actief mee in de samenleving, hebben aandacht voor elkaar en hun omgeving.

2. Gezonde jeugd

De jeugd kan zich op een gezonde manier ontwikkelen. Ouders en professionals benutten elkaars expertise en zijn alert als de gezondheid of een gezonde ontwikkeling gevaar loopt. Het voorkomen van problemen staat voorop. De gemeente stimuleert een gezonde leefstijl onder jongeren.

3. Samen in actie voor gezondheid en welzijn

De gemeente heeft een duidelijke visie op welzijn. Betrokkenheid is de sleutel tot succes: als we elkaar ontmoeten, kunnen we de krachten bundelen. Afstemmen met inwoners, het maatschappelijke veld en andere (lokale) overheden is vanzelfsprekend.

4. Vitaal ouder worden

De gemeente heeft oog voor de oudere inwoners en hun problematiek. Het is belangrijk dat ouderen zo lang mogelijk gezond en actief blijven en dat zij beroep kunnen doen op een vertrouwd en betrouwbaar netwerk. De focus ligt op preventie. De gemeente biedt vooral ondersteuning door mee te denken en verbindingen te leggen.

2.3.1 Vitaal ouder worden

In 2010 is de Wet publieke gezondheid uitgebreid met artikel 5a. Dit artikel gaat over preventieve gezondheidszorg voor ouderen. Gemeenten dienen ervoor te zorgen dat gezondheidsproblemen bij ouderen worden voorkomen.

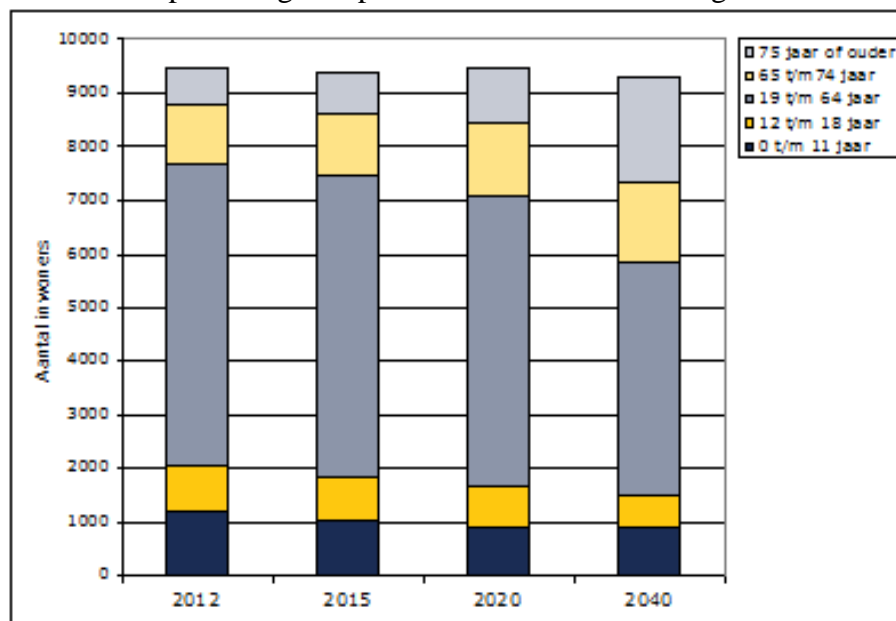
In de periode 2014-2017 wordt de gezondheid van ouderen in Alphen-Chaam als prioriteit opgenomen. Ten eerste omdat we ons graag willen inzetten voor het welzijn van onze oudere inwoners en ten tweede om de oplopende zorgkosten te kunnen beheersen. Hoe blijven onze 65-plussers zo lang mogelijk gezond en vitaal?

We proberen de ouderen bewust te maken van de voordelen van een sociaal netwerk en van een gezonde en actieve leefstijl. Simpele, praktische handreikingen (netwerkk kaart, tips tegen uitdroging) kunnen al grote gezondheidsgevolgen hebben.

De gemeente ondersteunt 65-plus initiatieven door open te staan voor nieuwe ideeën, mee te denken, verbindingen te leggen en indien nodig te faciliteren. Uit gezamenlijke betrokkenheid kunnen mooie ideeën en acties ontstaan.

Aantal ouderen stijgt

De doelgroep wordt in de toekomst steeds groter. Uit GGD onderzoek blijkt, dat de bevolking van de gemeente Alphen-Chaam in 2011 voor een vijfde deel uit 65-plussers bestaat. Naar verwachting zal in 2040 ruim een derde deel van de bevolking uit ouderen bestaan. Het percentage 75-plussers is dan driemaal zo groot als nu.

Bevolkingsprognose (bron: GGD West-Brabant)

Het belang van een netwerk

De inwoners van Alphen-Chaam worden ouder dan gemiddeld in de regio. Zowel de lichamelijke als de psychische gezondheid scoren op een aantal punten beter. ‘Slechts’ 37 % van de zelfstandig wonende 65-plussers zegt zich eenzaam te voelen en 6 % voelt zich ernstig eenzaam. In de regio West-Brabant liggen deze cijfers nog hoger: resp. op 47 % en 10 %. Van de 85-plussers in West-Brabant is 63 % eenzaam en 18 % ernstig eenzaam.

Eenzaamheid is een groot gezondheidsprobleem. Het is één van de factoren die kan leiden tot sociaal isolement en depressie en komt het meest voor bij alleenstaande ouderen en bij mensen die door hun lichamelijke gezondheid worden beperkt.

Sociale eenzaamheid (een klein sociaal netwerk) komt meer voor dan emotionele eenzaamheid (het gevoel alleen te zijn). Hoe hoger de leeftijd, hoe hoger de eenzaamheidscijfers. Met het vorderen van de jaren worden relaties belangrijker, maar vallen er ook meer familieleden, kennissen en vrienden weg.

Mantelzorgers op leeftijd kunnen in een sociaal isolement terechtkomen, wanneer zij de dagelijkse zorg voor hun partner op zich nemen en teveel aan huis gebonden zijn.

Meedoen in de samenleving maakt mensen actiever, gelukkiger en gezonder. Mobiliteit is een aandachtspunt: bijna een kwart van de ouderen blijft wel eens thuis vanwege vervoersproblemen.

De gemeente wil graag dat ouderen hun eigen vitaliteit ontdekken (welke mogelijkheden heb ik, wat kan ik zelf regelen, wat kan ik nog betekenen voor een ander) en dat zij de kracht van een betrouwbaar netwerk ervaren.

De gemeente is in de laatste jaren al flink aan de slag gegaan voor de oudere inwoners. Er zijn twee moderne woonzorgcentra in gebruik genomen: De Geerhof in Chaam en De Hoogt in Alphen. Hierdoor is een grote groep ouderen prettig en goed verzorgd onder dak gekomen. Zij behouden hun zelfstandigheid, maar hebben indien nodig zorg en aandacht bij de hand.

In deze multifunctionele centra zijn sfeervolle ontmoetingsplaatsen ingericht (grand café's) waardoor het maken van sociale contacten wordt bevorderd en het voor familie en kennissen aantrekkelijker is om op bezoek te gaan.

Het is belangrijk dat ouderen duurzame verbindingen aanknopen (met alle leeftijden). Onze inwoners, bijvoorbeeld leden van de KBO's Alphen, Chaam en Galder-Strijbeek, kunnen hierbij een belangrijke rol spelen. Zo zijn negen KBO-leden vrijwillig actief als 'ouderenadviseur'. Zij zetten zich actief in voor het welzijn van zelfstandig wonende ouderen.

3. LOKALE GEZONDHEIDSCIJFERS

3.1 Inleiding

GGD West-Brabant houdt in haar werkgebied om de vier jaar uitgebreide enquêtes onder vier doelgroepen: kinderen, jongeren, volwassenen en ouderen. Aan de hand van de ingevulde vragenlijsten worden monitors gemaakt, die de gemeenten meer inzicht bieden in hun gezondheidssituatie. De uitkomsten worden als input gebruikt voor het lokale gezondheidsbeleid. De plaatselijke scores worden steeds vergeleken met de gemiddelden in West-Brabant en soms ook met landelijke cijfers (zie bijlage).

Enkele opvallende zaken

- Veel 65-plussers voelen zich niet gezond. In de categorie 19-65 jaar ervaart 15% de eigen gezondheid als matig of slecht. Bij de 65-plussers stijgt dit aantal naar 39%. De cijfers in Alphen-Chaam liggen wel iets lager dan de gemiddelden in West-Brabant (resp. 19 % en 41 %).
- De inwoners van Alphen-Chaam scoren op de meeste fronten gunstiger dan de regio, terwijl het onderdeel alcohol juist veel negatieve uitschieters laat zien.
- De cijfers over harddruggebruik worden in de bijlage achterwege gelaten, omdat ze vrijwel nihil zijn (0 – 0,5 %).
- Bijzonder is de traditionele gezinssituatie in Alphen-Chaam. Vader en moeder wonen in 90 % van de gevallen bij elkaar, terwijl die score in West-Brabant op 79 % ligt. Het aantal éénoudergezinnen is (daardoor) ook een stuk lager: 4 % ten opzichte van 9 %.

De gezondheidscijfers van de GGD bepalen in hoge mate welke doelen we stellen en welke acties worden uitgevoerd. Met extra inzet op de vier gekozen prioriteiten voor 2014-2017 proberen we de gezondheid in Alphen-Chaam zo effectief mogelijk te bevorderen.

3.2 Cijfers

Het is interessant om te zien hoe de scores van Alphen-Chaam zich verhouden tot de rest van de regio⁵. In de bijlage staan tabellen, waarin de meest relevante cijfers worden vermeld uit de GGD gezondheidsenquêtes 0 t/m 11 jaar (2008), 12 t/m 18 jaar (2011), 19 t/m 64 jaar (2012) en 65-plus (2012).

In de tabellen worden de percentages in Alphen-Chaam vergeleken met de gemiddelde percentages van West-Brabant en soms (indien de cijfers bekend zijn) met de gemiddelden van Nederland. Opvallende positieve afwijkingen ten opzichte van de regio worden in **groen** aangegeven, negatieve afwijkingen in **oranje**.

De thema's die in de bijlage aan bod komen zijn:

1. Alcohol
2. Roken
3. Bewegen en gewicht
4. (Ervaren) mentale en fysieke gezondheid.

⁵ De meest recente gezondheidscijfers van Alphen-Chaam zijn te vinden op de website van de GGD, in het Regionaal Kompas. Zie www.regionaalkompas.nl.

3.3 Conclusies

De cijfers liegen er niet om: in Alphen-Chaam wordt opvallend veel alcohol gedronken. Dit probleem is al vele jaren bekend en we proberen er op verschillende manieren wat aan te doen. Alle lokale, regionale en landelijke aandacht lijkt wel een positief effect te hebben. De gemiddelde leeftijd waarop het eerste glas alcohol in Alphen-Chaam wordt gedronken, is in de afgelopen periode gestegen. Bij 'eerste glas voor het 12^e jaar' scoren we in 2011 zelfs opvallend gunstiger dan gemiddeld in West-Brabant.

Op het thema alcohol steken we slecht af bij de regio. Op alle andere aspecten (afgezien van de gymlessen) scoort Alphen-Chaam vergelijkbaar of gunstiger. Er wordt aanzienlijk minder gerookt, meer bewogen en meer inwoners zijn lid van een sportvereniging. Minder mensen hebben last van gewichtsproblemen en men voelt zich over het algemeen gezonder, zowel lichamelijk als geestelijk.

Al vallen de cijfers (op het alcoholgebruik na) relatief gezien mee, we mogen de bestaande gezondheidsproblemen in Alphen-Chaam niet bagatelliseren. Een groot deel van de inwoners kampt met een chronische aandoening, een behoorlijk aantal is te zwaar en te veel mensen, vooral ouderen, voelen zich (zeer) eenzaam.

Opdruk van het Meer Lol Zonder Alcohol t-shirt 2012: de eerste keer samen met Baarle-Nassau. Alle kinderen in de brugklasleeftijd ontvangen een informatiekaart en t-shirt.

4. UITVOERING 2014-2017

4.1 Inleiding

Welzijn is flink in beweging in de periode 2014-2017. De Kanteling krijgt zijn beslag, we willen een gezonde leefstijl van jong tot oud en we moeten de drie transities goed op orde zien te krijgen. De gemeente heeft hier een hele klus aan. Gelukkig hoeven we het niet alleen te doen: we gaan de uitdaging met zijn allen aan.

Alle acties die we op het gebied van gezondheid en welzijn gaan uitvoeren, worden steeds tegen het licht van de visie van team Welzijn gehouden. Doordat we vaker en beter met inwoners in contact treden, ontstaat er meer wederzijdse betrokkenheid.

Veel van de ingezette acties uit paragraaf 2.2 lopen in de komende jaren door. In dit hoofdstuk worden vooral de nieuwe acties genoemd die op dit moment bekend zijn.

4.2 Acties en resultaten bij de vier prioriteiten

1. Sterke groene kernen

Alphen-Chaam heeft sterke, groene kernen met voldoende voorzieningen in de buurt. De omringende natuur wordt gerespecteerd en op een duurzame manier benut. De inwoners hebben een gezonde leefstijl, doen zo lang mogelijk actief mee in de samenleving, hebben aandacht voor elkaar en hun omgeving.

Onderwerp	Actie	Resultaat
Dorpsraden	In 2014 gaat Dorpsraad Chaam aan de slag, naar het voorbeeld van de succesvolle Dorpsraad in Galder-Strijbeek. Binnen de Dorpsraden zijn werkgroepen actief die zich op verschillende thema's inzetten. Er is nauwe samenwerking met de gemeente.	De Dorpsraden vergroten de saamhorigheid en vitaliteit binnen de gemeenschap. De gemeente krijgt inzicht in de werkelijke behoeften binnen de kernen.
Groen-voorzieningen in de wijk	De gemeente stimuleert inwoners om mee te denken over de inrichting van het openbare groen in hun wijk. Zij kunnen ook meehelpen met het onderhoud. Voorbeelden 2013/2014: Alphen: pilot Molenwijk. Chaam: natuurlijke buurtspeelplek 'de Speelchaamer' (eigen initiatief). Het is de bedoeling om in de komende jaren meer van dit soort projecten uit te voeren binnen de gemeente.	Inwoners waarderen het feit dat de gemeente voor hun ideeën openstaat. Ze komen ook zelf met initiatieven. Er is meer betrokkenheid bij de directe omgeving en bij elkaar. Bewoners van de Molenwijk zijn enthousiast. Concreet resultaat: de overlast van hondenpoep is sterk afgenomen. Burgerparticipatie neemt toe.

<p>Project-ontwikkeling Weidebad</p>	<p>Gemeente en Staatsbosbeheer hebben grote plannen met de locatie Weidebad in Chaam. Het Weidebad, dat in een natuurgebied van 45 hectare ligt, sluit haar deuren. Er worden ondernemers gezocht met passende ideeën. De groene omgeving leent zich uitstekend voor sport, natuurrecreatie, bezinning en wellness.</p>	<p>Vanaf 2016 is er nieuwe dagrecreatie, verblijfsrecreatie en horeca op de Weidebad locatie in Chaam.</p>
<p>Voorzieningen / Leefbaarheid</p>	<p>Galder-Strijbeek Dorpshuis De Leeuwerik in Galder opent eind januari 2014. Het gebouw heeft een sporthal, basisschool, peuterspeelzaal, dagopvang, buitenschoolse opvang, Servicepunt en bibliotheek. Het is de vaste stek voor KBO Galder-Strijbeek en verschillende sportclubs. In De Leeuwerik zijn ‘Kunstmuren’ ingericht met faciliteiten voor wisselende tentoonstellingen. De accommodatie wordt geleid door Stichting gemeenschaps-huis Galder-Strijbeek.</p> <p>Alphen Het Centrumplan Alphen wordt in de komende jaren uitgevoerd. De ruimte wordt opnieuw ingericht, er komen nieuwe woningen en winkels.</p> <p>Cultureel Centrum Den Heuvel maakt een doorstart. Er is een nieuw bestuur met ambitieuze plannen. Den Heuvel wordt weer dé ontmoetingsplek voor Alphen. Verenigingen en organisaties vinden hier onderdak en er worden meer activiteiten georganiseerd.</p>	<p>Gemeenschapshuis De Leeuwerik is getransformeerd tot een modern, multifunctioneel gebouw dat helemaal in de natuurlijke omgeving past en waar de inwoners trots op zijn. Zowel overdag als ‘savonds wordt het intensief gebruikt. Door de laagdrempelige opzet en de combinatie van educatie, sport, ontspanning en kunst, is het Dorpshuis een belangrijke ontmoetingsplaats en een inspirerende plek voor jong en oud.</p> <p>Het dorpshart van Alphen wordt fraaier en levendiger.</p> <p>Den Heuvel krijgt weer een belangrijke (culturele) functie voor alle leeftijden.</p>
<p>Social sofa’s</p>	<p>De kernen Alphen, Chaam en Galder krijgen in 2014 een ‘social sofa’, een betonnen bankje, bekleed met mozaïeksteentjes. Basisschoolleerlingen werken mee aan de mozaïekontwerpen.</p>	<p>De sofa’s zijn kunstobjecten die de kernen mooier maken. De betrokkenheid bij de sofa’s is groot, omdat het ontwerp en soms ook de uitvoering door inwoners zelf wordt gedaan. De bankjes dienen als ontmoetingsplaats en</p>

Social sofa's (vervolg)	In Alphen is het bankje een eerbetoon aan Henk van de Ven, een in 2013 overleden docent van de Willibrordus-school. De sofa in Galder wordt onthuld bij de opening van De Leeuwerik. De Chaamse sofa wordt op een later tijdstip uitgevoerd.	rustplaats. In Alphen is de sofa zelfs een gedenkplaats.
Sociale wijkteams	Hoe kunnen mensen hun eigen kracht benutten en hoe krijg je meer sociale cohesie in de buurt? Er bestaan plannen om vanaf 2015 sociale wijkteams in te richten. Hoe een wijkteam er precies uit gaat zien, is nog niet bekend. Waarschijnlijk wordt het een samenwerkingsverband van verschillende organisaties. Het sociale wijkteam is anders dan het CJG, omdat het voor alle leeftijden geldt en de problematiek breder is. Het wijkteam moet laagdrempelig zijn, het vertrouwen genieten van de inwoners, een praktische insteek hebben en actief zijn op het gebied van preventie.	Het sociale wijkteam versterkt de zelfredzaamheid en 'samenredzaamheid' in de kernen. Het levert een bijdrage aan de vitaliteit van de gemeenschap.

2. Gezonde jeugd

De jeugd kan zich op een gezonde manier ontwikkelen. Ouders en professionals benutten elkaars expertise en zijn alert als de gezondheid of een gezonde ontwikkeling gevaar loopt. Het voorkomen van problemen staat voorop. De gemeente stimuleert een gezonde leefstijl onder jongeren.

Onderwerp	Actie	Resultaat
Adolescenten	<p>Vanaf schooljaar 2013/2014 krijgen 14/15-jarigen een extra individueel contactmoment voor met een jeugdarts. Dit is een rijksmaatregel, opgenomen in het GGD basistakenpakket.</p> <p>Via de media schenken we meer aandacht aan GGD websites voor jongeren, zoals 'Think Before You Drink' en 'Sense' (voorlichting over seksualiteit en veilig vrijen).</p>	<p>De gezondheid en leefstijl van risicojongeren wordt beter in de gaten gehouden.</p> <p>De focus ligt vooral op notoire spijbelaars.</p> <p>Jongeren weten waar ze voorlichting kunnen krijgen over soms gevoelige onderwerpen.</p>

Alcohol	<p>De kaartenactie Meer Lol Zonder Alcohol wordt in elk geval voortgezet tot 2016 (B&W besluit 24-01-2012).</p> <p>Gemeente Baarle-Nassau blijft meedoen.</p> <p>De regionale campagne Think Before You Drink wordt in elk geval voortgezet tot 2018.</p> <p>Met een wetswijziging in de DHW is geregeld dat jongeren onder de 18 jaar vanaf 2014 strafbaar zijn als zij alcohol kopen, of als zij drank bij zich hebben in een horeca-gelegenheid of op de openbare weg.</p>	<p>In 2011 zijn 38% van de contracten ondertekend (hoogste deelname). In de komende periode willen we 40% respons halen.</p> <p>De aansluiting van Baarle-Nassau onderstreept de noodzaak van de actie. Het bereik wordt groter.</p> <p>Informatie vanuit de GGD wordt via de media verspreid. De gemeente heeft de mogelijkheid om interventies af te nemen.</p> <p>Doordat de regels strenger worden, wordt de acceptatie van het alcoholgebruik onder de 16 jaar nog lager.</p>
Door-ontwikkeling CJG	<p>De CJG's Alphen-Chaam en Baarle-Nassau zijn onderdeel geworden van CJG Breda. Dit is een netwerkorganisatie van GGD, IMW, Surplus Welzijn, MEE West-Brabant, Careyn, GGZ Breburg, Juzt, Novadic-Kentron, Bureau Jeugdzorg Noord-Brabant, Humanitas, Social Work Breda, Kober kindercentra en Thebe.</p> <p>De CJG kent drie functies binnen het basis- en voortgezet onderwijs: School-CJG-er, CJG-coach en CJG-begeleider. Ouders en jongeren kunnen een CJG website raadplegen als zij vragen hebben over opvoeden en opgroeien. Zij kunnen bellen of mailen met een CJG professional.</p>	<p>Het CJG is in ontwikkeling. Het is een belangrijke partij bij de uitvoering van de Transitie Jeugdzorg. CJG professionals worden opgeleid tot generalisten die breed kunnen kijken. Vanwege de samenstelling en de korte lijnen, profiteert iedereen van de expertise die binnen het CJG team aanwezig is.</p> <p>Het CJG is te vinden op school en kan snel tot actie overgaan.</p> <p>Het CJG is laagdrempelig en goed bereikbaar.</p>
Gezonde leefstijl / beïnvloeding	<p>In 2014 en 2016 wordt het onderwijsprogramma Be Cool...Feel Good uitgevoerd, tegelijkertijd in groep 7 en 8 van alle basisscholen.</p> <p>Onderwerpen die aan bod komen zijn: alcohol, gezonde voeding, sociale media, pesten</p>	<p>Leerlingen weten meer over een gezonde leefstijl en zijn weerbaarder tegen groepsdruk of andere invloeden van buitenaf.</p>

<p>Gezonde leefstijl / beïnvloeding (vervolg)</p>	<p>en ‘nee’ durven zeggen. De leerkrachten worden bijgestaan door gastdocenten en de ouders worden ook bij het project betrokken. De gemeente neemt deel aan de werkgroep Be Cool...Feel Good, samen met de GGD, Novadic-Kentron en bureau HALT.</p>	
<p>Integrale jeugdgezondheidszorg (iJGZ)</p>	<p>De uitvoering van de JGZ is een gemeentelijke taak. Thebe verzorgt het deel 0-4 jaar (tot 2015) en de GGD 4-19 jaar. De West-Brabantse bestuursopdracht ‘iJGZ’, om te komen tot een kniploze, integrale JGZ 0-19, is na enkele jaren van voorbereidingen tussen de 18 gemeenten, de GGD en drie thuiszorgorganisaties in 2013 gestrand. Eind 2013 wordt besloten of de GGD ook 0-4 jaar gaat uitvoeren.</p>	<p>Naar verwachting gaat de GGD vanaf 2015 ook de JGZ 0-4 uitvoeren. De integrale JGZ 0-19 jaar wordt dan (eindelijk) een feit in Alphen-Chaam.</p>
<p>Transitie Jeugdzorg</p>	<p>Gemeenten zijn vanaf 2015 verantwoordelijk voor de gehele Jeugdzorg. In 2014 moeten zij de inrichting van de zorg gaan bepalen. Alphen-Chaam werkt hiervoor samen met acht andere gemeenten in de regio West-Brabant-Oost. Gemeente Breda is de bestuurlijke trekker.</p>	<p>Alphen-Chaam gaat in 2014 bepalen wat er lokaal wordt geregeld en wat regionaal of landelijk wordt opgepakt.</p>
<p>Vroegsignalering</p>	<p>Er is landelijk, regionaal en lokaal veel aandacht voor (het voorkomen van) huiselijk geweld en kindermishandeling. In Alphen-Chaam krijgen de peuterspeelzaal medewerkers en de leerkrachten in het basisonderwijs training in vroegsignalering. Deze training wordt gedeeltelijk bekostigd door de gemeente. De professionals leren welke kinderen een verhoogd risico lopen op verwaarlozing, fysieke en/of psychische mishandeling of misbruik.</p>	<p>Zorgen over mishandeling of huiselijk geweld worden sneller gemeld en gedeeld. Problemen kunnen preventief of in een vroeg stadium worden aangepakt.</p>

VVE	<p>Ook in de komende periode zijn VVE middelen beschikbaar voor de aanpak van (taal)achterstanden bij peuters. De ontwikkelingen in Alphen-Chaam staan niet stil.</p> <p>De voorschoolse organisaties en de basisscholen gaan beter gebruik maken van de kennis die bij elkaar in huis is.</p> <p>Verder liggen er nog kansen om in de thuissituatie meer met taal te doen.</p> <p>Vanaf 2014 gebruiken alle peuterspeelzalen en kinderopvangorganisaties in Alphen-Chaam hetzelfde digitale formulier voor de overdracht naar groep 1 (collegebesluit 26-03-2013).</p>	<p>Uitwisseling van kennis verhoogt de kwaliteit.</p> <p>(Jonge) ouders gaan bewuster om met taalontwikkeling.</p> <p>De overdracht van peuters verloopt overzichtelijker en efficiënter.</p>
-----	---	---

3. Samen in actie voor gezondheid en welzijn

De gemeente heeft een duidelijke visie op welzijn. Betrokkenheid is de sleutel tot succes: als we elkaar ontmoeten, kunnen we de krachten bundelen. Afstemmen met inwoners, het maatschappelijke veld en andere (lokale) overheden is vanzelfsprekend.

Onderwerp	Actie	Resultaat
Buurtsport-coach	De gemeente onderzoekt of er in de loop van 2014 een Buurtsportcoach komt. Deze persoon kan op allerlei manieren worden ingezet voor de bevordering van de gezondheid en het welzijn in Alphen-Chaam. Er is meestal een link met sport of bewegen.	Stimulering gezondere leefstijl (alle leeftijden).
Onderwijs	Vanuit het CJG zijn school-CJG'ers, coaches en begeleiders actief. Complexe situaties worden op school besproken in een Zorg Advies Team (ZAT), waarin verschillende zorginstanties vertegenwoordigd zijn.	Binnen het onderwijs worden signalen sneller herkend en hulpvragen efficiënter aangepakt.
Subsidiebeleid	Gesubsidieerde verenigingen dragen bij aan het welzijn van onze inwoners. De gemeente onderzoekt in 2014 of subsidie gebruikt kan worden als sturingsinstrument.	De gemeente stuurt op de bevordering van gezondheid en welzijn via subsidies.

Subsidiebeleid (vervolg)	Er zou, in overleg met de subsidieontvanger, kunnen worden bepaald dat de vereniging zich (meer) inzet voor de gezondheidsbevordering van een bepaalde doelgroep.	
Veiligheid	Samenwerking tussen Alphen-Chaam en Baarle-Nassau.	Gezamenlijke acties (alcohol, rampoefeningen).
Verbinden	De gemeente hecht veel belang aan inspraak en heeft steeds meer oor en oog voor initiatieven vanuit de samenleving. De gemeente kan zich nog verder ontwikkelen in de rol van verbinder. Zo kunnen verschillende partijen met eenzelfde doel via de gemeente bij elkaar gebracht worden, waardoor nieuwe vormen van samenwerking kunnen ontstaan.	Inwoners en organisaties merken dat de lijnen met de gemeente kort zijn. Zij weten de gemeente te vinden.
Waarderend Vernieuwen	In 2013 hebben enkele beleidsmakers kennis gemaakt met de methode Waarderend Vernieuwen. Met deze methode leren we op een positieve en welwillende manier om te gaan met de wensen en ideeën van inwoners. De methode wordt in 2014 verder uitgerold binnen de organisatie.	Positieve aandacht voor de wensen en ideeën van inwoners.
Wmo raad	Met de transities verandert er veel op het gebied van de zorg. De Wmo raad dient de ontwikkelingen goed in de gaten te houden.	Er is intensievere afstemming tussen Wmo raad en gemeente. De gemeente krijgt gevraagd en ongevraagd advies.

4. Vitaal ouder worden

De gemeente heeft oog voor de oudere inwoners en hun problematiek. Het is belangrijk dat ouderen zo lang mogelijk gezond en actief blijven en dat zij beroep kunnen doen op een vertrouwd en betrouwbaar netwerk. De focus ligt op preventie. De gemeente biedt vooral ondersteuning door mee te denken en verbindingen te leggen.

Onderwerp	Actie	Resultaat
Dementie	Er komt steeds meer aandacht voor ouderdomsgerelateerde aandoeningen. In Alphen-Chaam bestaat de mogelijkheid om gratis advies te krijgen via een dementieconsulente van thuiszorgorganisatie Careyn. Incidenteel worden voorlichtingsavonden over dementie georganiseerd. De gemeente ondersteunt deze initiatieven door te faciliteren.	Inwoners kunnen hun kennis over dementie vergroten.
Informele zorg	Door De Kanteling wordt in de komende periode steeds meer beroep gedaan op het eigen netwerk. De gemeente heeft een HOOM consulente in huis (een dag per week) die mantelzorgers en vrijwilligers begeleidt. Veel zorgverleners en zorgvragers zijn 65-plussers. HOOM werkt nauw samen met zorgprofessionals en andere verwijzers als CJG, WIJ en Wmo loket. HOOM organiseert themabijeenkomsten en een jaarlijkse mantelzorgdag. De wens bestaat om een mantelzorgsteunpunt te realiseren, samen met Baarle-Nassau, naar het model Alzheimercafé. Dit idee moet nog worden uitgewerkt.	Inwoners die informele zorg (moeten) bieden kunnen ondersteuning krijgen via HOOM. HOOM is vijf keer per jaar aanwezig in het Alzheimercafé in Chaam om informatie te verstrekken. Lotgenoten komen met elkaar in contact komen. Professionals hebben een platform om voorlichting te geven.
Huisbezoeken	Vrijwillige ouderenadviseurs vanuit de KBO's gaan eind 2013 in gesprek met 85-plussers die nog zelfstandig wonen. Ze onderzoeken hoe de ouderen het lukt om zelfstandig te wonen en zoeken samen met hen naar oplossingen indien er problemen zijn.	Bevordering van sociale contacten. Inzicht in de situatie van zelfstandig wonende 85-plussers.

<p>Huisbezoeken (vervolg)</p>	<p>Tijdens het bezoek vullen de adviseur en gastheer of -vrouw samen een netwerkkaart in. De bezoeken worden uitgevoerd in samenwerking met de gemeente en GGD (maatwerk). Bij een succesvolle evaluatie wil de gemeente het project voortzetten, ook bij 'jongere' ouderen.</p> <p>In de toekomstige bezoeken wordt meer nadruk gelegd op een gezonde leefstijl. De adviseurs kunnen eenvoudige voorlichting geven.</p> <p>(Bijvoorbeeld over uitdroging: ouderen drinken vaak minder dan de norm van 1,8 liter. Dit is de oorzaak van verschillende ernstige kwalen. Uitdroging kan ook leiden tot vallen, vanwege plotselinge duizeligheid).</p>	<p>De ouderen hebben een netwerkkaart in huis (een lijst met contactgegevens van familie, kennissen en professionals).</p> <p>Meer kennis over de groep 65+.</p> <p>Met simpele tips kunnen belangrijke gezondheidsresultaten worden geboekt.</p>
<p>Servicepunt</p>	<p>Vanaf 2014 is het Servicepunt (opgericht in 2013) gevestigd in De Leeuwrik in Galder. De medewerkers wijzen de weg naar instanties, helpen bij het leggen van contacten en bieden concrete hulp, bijvoorbeeld bij het downloaden en invullen van formulieren. Vrijwilligers kunnen bij het Servicepunt terecht voor het aanbieden van diensten.</p>	<p>Het Servicepunt is een laagdrempelige vorm van dienstverlening aan de inwoners van Galder en Strijbeek. Het geeft zicht op de behoefte van (soms kwetsbare) inwoners.</p>
<p>Sociale kaart</p>	<p>In 2014 wordt een sociale kaart voor Alphen-Chaam samengesteld, een overzicht waarin alle welzijnsinformatie bij elkaar staat.</p>	<p>Ouderen zien welk aanbod er is op het gebied van welzijn. De sociale kaart is vooral handig voor mensen die niet even snel kunnen 'googelen'.</p>
<p>Voorzieningen voor zorg en gezondheid</p>	<p>Ouderen kunnen terecht bij eerstelijns voorzieningen zoals huisarts, fysiotherapeut, Thuiszorg, IMW, WIJ, HOOM en MEE. Deze instanties werken samen om tot het beste resultaat te komen.</p> <p>Voorzieningen als WZSW, het Servicepunt, het Alzheimercafé, de KBO's en de Zonnebloem kunnen ook ondersteuning bieden.</p>	<p>Er zijn voldoende laagdrempelige voorzieningen voor ouderen in de directe omgeving beschikbaar.</p> <p>Er wordt minder aanbodgericht gewerkt. De vraag is leidend.</p>

BRONNEN EN AFKORTINGEN

Bronnen

Nota 'Kerngezond', gezondheidsbeleid Alphen-Chaam 2008-2011 (GGD 2007)
Gezondheid telt! In Alphen-Chaam (GGD-West-Brabant 2007)
Lokaal gezondheidsbeleid en Wmo in samenhang (VNG, 2007)
Jeugdmonitor 0 t/m 11 jaar (GGD-West-Brabant 2008)
'Buiten de gebaande paden', Advies over intersectoriaal gezondheidsbeleid (Raad voor de Volksgezondheid en Zorg, 2009)
Toekomstvisie op publieke gezondheid (VNG, 2009)
Jaarplan Volksgezondheid 2011 (gemeente Alphen-Chaam, 2011)
Preventienota 'Gezondheid Dichtbij', Ministerie van VWS (2011)
Welzijn nieuwe stijl, Ministerie van VWS (2011)
Jeugdmonitor 12 t/m 18 jaar (GGD-West-Brabant 2011)
Volwassenenmonitor 19 t/m 64 (GGD-West-Brabant 2012)
Ouderenmonitor 65+ (GGD-West-Brabant 2012)
Samenvatting landelijke nota gezondheidsbeleid 2011 (GGD West-Brabant 2012)
Handreiking Drank- en Horecawet voor gemeenten (VNG 2012)
Themanota Leefbaarheid en Ondersteuning (Team Welzijn, 2013)
Startbrief Nationaal Programma Preventie, Ministerie van VWS (2013)
GGD Factsheets infectieziektenbestrijding (2013)
Swingen met lokale kracht, Overheden en de netwerksamenleving, Nico de Boer e.a. (Publicatie Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling 2013)
GGD Gezondheidsatlas (internet)
Regionaal Kompas GGD West-Brabant (internet)

Afkortingen

AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin
DHW	Drank- en Horecawet
EHBO	Eerste hulp bij ongelukken
GGD	Gemeentelijke Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
HOOM	Hulp en Ondersteuning Op Maat
IDOP	Integraal Dorps Ontwikkelingsplan
IMW	Instituut voor Maatschappelijk Welzijn
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
KBO	Katholieke Bond voor Ouderen
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
SCP	Sociaal en Cultureel Planbureau
SES	Sociaal Economische Status
VVE	Voor- en Vroegschoolse Educatie
VWS	Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
Wpg	Wet publieke gezondheid
WZSW	Woon Zorg Service in de Wijk

Afdeling Beleid en Beheer gemeente Alphen-Chaam (mevrouw P. Criens).

Deze gezondheidsnota is vastgesteld door de gemeenteraad op 12 december 2013.

BIJLAGE: GEZONDHEIDSCIJFERS

Percentages voor Alpen-Chaam (A-C) en West-Brabant (W-B).

Bron: GGD West-Brabant.

Thema 1: Alcohol

0 t/m 11	A-C	W-B	Opmerkingen
Mijn kind heeft wel eens alcohol gedronken (vanaf 8 jaar)	16 %	9 %	
De ouder vindt 15 jaar of jonger een verantwoorde leeftijd voor het eerste slokje alcohol	55 %	46 %	
De ouder vindt 16-17 jaar een verantwoorde leeftijd voor regelmatig zelfstandig alcoholgebruik	31 %	16 %	

12 t/m 18	A-C	W-B	Opmerkingen
Heeft wel eens alcohol gedronken	60 %	52 %	2007: 67 % en 60 %
Eerste glas voor het 12 ^e jaar	0,8 %	5 %	2007: beide 9%
Eerste glas 16 jaar of ouder	13 %	21 %	2007: 9 % en 10 % stijging vanwege daling < 16
Is Binge-drinker (5 glazen of meer bij één gelegenheid in de afgelopen 4 weken)	40 %	28 %	2007: 45 % en 31 %
Drinkt 20 glazen of meer per week	10 %	4 %	2007: 8 % en 4 %

19 t/m 64	A-C	W-B	Opmerkingen
Drinkt alcohol	91 %	85 %	Nederland 83%
Is overmatige drinker Mannen > 21 glazen/week Vrouwen > 14 glazen/week	10 %	8 %	Nederland 8 %
Drinkt meer dan 1 glas op een doordeweekse dag	37%	30%	

65+	A-C	W-B	Opmerkingen
Drinkt alcohol	75 %	78 %	Nederland 77 %
Is overmatige drinker Mannen > 21 glazen/week Vrouwen > 14 glazen/week	7 %	8 %	Nederland 8 %

Thema 2: Roken

0 t/m 11	A-C	W-B	Opmerkingen
Moeder rookte tijdens (een deel van) de zwangerschap	9 %	14 %	
Ouder vindt dagelijks roken onder de 16 acceptabel	4 %	3 %	

12 t/m 18	A-C	W-B	Opmerkingen
Rookt dagelijks	5 %	6 %	2007: 8 % en 6 %
Is in de afgelopen 7 dagen in huis aan rook blootgesteld	16 %	24 %	2007: 23 % en 34 %, bij beide een opvallende daling
Heeft in de afgelopen 4 weken cannabis (hasj, marihuana of wiet) gerookt	2 %	2 %	2007: beide 3 %

19 t/m 64	A-C	W-B	Opmerkingen
Rookt	21 %	25 %	Nederland 25%
Is zware roker > 20 sigaretten per dag	3 %	6 %	Nederland 5%
Er wordt dagelijks in huis gerookt	13 %	18 %	
Heeft in de afgelopen 4 weken cannabis (hasj, marihuana of wiet) gerookt	0,3 %	2 %	

65+	A-C	W-B	Opmerkingen
Rookt	8 %	14 %	Nederland 13 %
Is zware roker > 20 sigaretten per dag	1 %	3 %	Nederland 2 %

Thema 3: Bewegen en gewicht

0 t/m 11	A-C	W-B	Opmerkingen
Kind sport minimaal twee keer per week op school	58 %	69 %	In Alphen één gymles per week, vanwege afstand sporthal
Sport bij een vereniging	83 %	83 %	
Heeft eetproblemen	3 %	5 %	
Heeft overgewicht	8 %	10 %	
Heeft obesitas	1 %	2 %	

12 t/m 18	A-C	W-B	Opmerkingen
Is lid van een sportvereniging	73 %	64 %	
Heeft overgewicht	7 %	11 %	
Heeft obesitas	0,8 %	2 %	

19 t/m 64	A-C	W-B	Opmerkingen
Denkt dat hij/zij voldoende beweegt	70 %	59 %	
Heeft overgewicht BMI >= 25	47 %	48 %	Nederland 45 %
Heeft ernstig overgewicht BMI >= 30	11 %	13 %	Nederland 12 %
Is lid van een sportclub of sportvereniging	41 %	35 %	

65+	A-C	W-B	Opmerkingen
Denkt dat hij/zij voldoende beweegt	77 %	68 %	
Heeft overgewicht BMI >= 25	47 %	48 %	Nederland 45 %
Heeft ernstig overgewicht BMI >= 30	11 %	13 %	Nederland 12 %
Is lid van een sportclub of sportvereniging	24 %	23 %	

Thema 4: (Ervaren) mentale en fysieke gezondheid

0 t/m 11	A-C	W-B	Opmerkingen
Kind heeft één of meer langdurige ziekten of aandoeningen (door arts vastgesteld)	16 %	22 %	Top 3 (regionaal): eczeem, astma / bronchitis en buikklachten
Het kind is sterk belemmerd door langdurige ziekte of aandoening	2 %	2 %	

12 t/m 18	A-C	W-B	Opmerkingen
Heeft één of meer chronische aandoeningen, vastgesteld door een arts	19 %	23 %	Top 3 (regionaal): astma of bronchitis, eczeem en ADHD
Heeft in de afgelopen 4 weken wegens ziekte verzuimd van school	21 %	31 %	
Heeft in de afgelopen 4 weken gespijbeld	4 %	7 %	

19 t/m 64	A-C	W-B	Opmerkingen
Ervaart eigen gezondheid als matig tot slecht	15 %	19 %	Nederland 19 %
Is niet (zo) gelukkig	15 %	18 %	
Is voor één of meer chronische ziekten onder behandeling bij een arts	79 %	77 %	Nederland 78 % Top 3 (lokaal, regionaal en landelijk): hoge bloeddruk, gewrichtsslijtage en diabetes
Is eenzaam	31 %	36 %	Nederland 37 %
Is (zeer) ernstig eenzaam	4 %	7 %	
Is lid van een vereniging of club	65 %	51 %	

65+	A-C	W-B	Opmerkingen
Ervaart eigen gezondheid als matig tot slecht	39 %	41 %	Nederland 39 %
Is niet (zo) gelukkig	23 %	25 %	
Is voor één of meer chronische ziekten onder behandeling bij een arts	79 %	77 %	Nederland 78 % Top 3 (lokaal, regionaal en landelijk): hoge bloeddruk, gewrichtsslijtage en diabetes
Is eenzaam	37 %	47 %	Nederland 45 %
Is (zeer) ernstig eenzaam	6 %	10 %	
Is lid van een vereniging of club	75 %	56 %	